

**Teksten nedenfor er avskrift av St.prp. nr. 89 (1984-85)
Verneplan III for vassdrag, side 59-60.**

OBJEKT NR. 34

VASSDRAG I HEMSEDAL vassdrag nr. 51, 58

Fylker:	Buskerud, Oppland, Sogn og Fjordane
Kommuner:	Hemsedal, Vang Lærdal, Ål, Vestre Slidre, Gol
Nedbørfelt:	356 km ² .
Skoggrense:	800-1100 moh.
Areal under denne:	30 %.
Middelvassføring:	Mørkedøla (nedbørfelt 150 km ²) 4,5 m ³ /s.
Laveste-høyeste punkt:	575-1818 moh.
Jordbruksareal:	5 700 da.
Dyrkingsjord:	11 000 da.
Produktivt skogareal:	11 000 da.
Kraftpotensial:	83 GWh, kostnadsklasse I.

Kontaktutvalget uttaler at kraftutbyggingsinteressene i første rekke er rettet mot Mørkedøla. Inngrepene vil sannsynligvis bli svært små. Grøndølas felt er uberørt av tekniske inngrep og friluftinteressene taler her for vern. Skogshornfeltet inneholder botaniske verdier og er dessuten et attraktivt friluftsområde. Utvalget tilrår at Mørkedølas nedbørfelt frigis for konsesjonsbehandling. De øvrige deler av objektet tilrås varig vernet.

Hovedstyret slutter seg til utvalgets tilråding om varig vern av objektet med unntak at Mørkedølas felt hvor interessene bør avklares ved konsesjonsbehandling..

Hemsedal kommune uttaler at en frigivning av Mørkedøla (Bjøbergbekken og Råskårani) for utbygging vil gi store negative skadevirkninger. Kommunen har innhentet uttalelse fra bondelaget, friluftsnemnda, fiskeforeningen, turisttrafikklaget, landbruksnemnda, viltnemnda, elforsyningen og Filefjell Reinlag.

Med bakgrunn i uttaleleser fra ovennevnte instanser har kommunen satt opp følgende oversikt over hvilke skadevirkninger en eventuell utbygging vil medføre:

Naturvern:

- Ein vert fråteken verdien som referansevassdrag for elvtransport.
- Plantegeografisk område vert påverka.
- Landskapsmessig konsekvensar med turrlagte elvestrekningar eller sterkt redusert vassføring.

Friluftsliv:

- Svært stor verdi for friluftslivet.
- Reduksjon av vassføringa i Mørkedøla reduserar friluftsverdien i området.
- Vatnet frå Mørkedøla er viktig for Hemsil – sportsfiske og elvepadling. Elvepadling er ein ny aktivitet blant turistane i Hemsedal.

Vilt og jakt (jfr. m.a. fråsegn frå viltnemnda og Filefjell Reinlag):

- Viktig område for villrein, fjellrype, liryte, hekkeplassar for vadefuglar, småvilt.
- Mørkedøla er dele mellom villreinsområde og tamreinsområde.

Ferskvannsfisk og fiske (jfr. m.a. utkast til Terskelinformasjon):

- store gyteplassar for aure i mørkedøla og Hemsil går tapt.

- Hemsil er ei svært god aureelv. Redusert vassføring øydelegg fisket.
- Verdien av sportsfiske vert sterkt redusert.

Vassforsyning:

- Ved reduksjon av vasstilføringa frå Mørkedøla, vil grunnvass-standen verta lågare. Dette vil skape vanskar for kommunale og private vassforsyningsanlegg frå grunnboring.
- Vassforsyning kan ikkje skaffast frå andre stader utan svært store kostnader.

Vern og forurensing:

- Turrlegging eller til dels sterk reduksjon av vassføring i Mørkedøla fører også med seg auka forurensing av Hemsila (større konsentrasjon pga mindre vassføring).
- Turistverksemdene er knytt til kommunale avlaupsanlegg. Landbruket har gjennomført store førebyggingsiltak (sikring av gjødselskjellarar/siloar). Avrenning frå overflategjødsling vil med mindre vassføring auka konsentrasjonen av forurensing.

Kulturminnevern:

- Kulturminne frå steinalderen til i dag kan verte øydelagde.
- Ved Gyrimos er det buplassar frå steinalderen.
- Det er spor etter jarnutvinning.
- Kulturlandskapet vil få redusert verdi.

Jord- og skogbruk:

- All dyrka jord og dyrkingsjord i heila dalføret ned til Gol grense er avhengig av vatnet frå nedslagsfeltet til Bjøbergåni og Råskarbekken.
- Jordbruksarealet er vel 2000 dekar større enn oppgjeve i rapporten.
- Mykje av den beste jorda i Hemsedal ligg på både sider av Hemsil og er avhengig av vatn derifrå. Redusert grunnvasstand kan få verknader som ingen i dag har oversyn over.
- Dei fleste bruka i hoveddalføret er heilt avhengig av vatnet frå Mørkedøla og Hemsil.
- Bygda sjøl har trong for alt vatn som kjem frå dette fjellområdet, ikkje berre til jordvatning, men til alle andre formål, spesielt i tørkeår då snøsmeltinga i andre fjellområde stort sett er over.
- Mørkedøla fungerer i dag som sjølgjerde.

Reindrift (jfr. Rapport om reindriftsinteresser i objekt 34):

- Det er tamreindrift i området. Mørkedøla er det fysiske skillet mellom tamreindriften i Filefjellområda og villrein i Nordfjella. Området bortleigt og gjeve inntektar til grunneigarane.”

Buskerud fylkeskommune tilrår at de angitte vassdrag i Hemsedal gis varig vern mot kraftutbygging.

Statens friluftsråd legger avgjørende vekt på den faglige vurdering av dette vassdraget som ”meget viktig for friluftslivet” og viser vidare til at verneinteressene her totalt sett er store. Rådet legger avgjørende vekt på den betydning dette området ha for friluftslivet totalt, regionalt og for hele landsdelen og peker vidare på den nærings- og sysselsettingsverdi mulighetene for et variert friluftsliv synes å ha både for Hemsedal kommune og Buskerud fylke.

Fjellpartiet mellom Bygdin og Finse er fra før hardt belastet av kraftutbygging og vassdragene i kommunen er allerede sterkt påvirket gjennom en periode av om lag 20 år med kraftutbygging.

Statens friluftsråd tilrår med bakgrunn i ovenstående, varig vern av hele objektet.

Departementet tilrår varig vern av objekt nr. 34 ”Vassdrag i Hemsedal”. De største vassdrag i hemsedal er allerede bygget ut. Lokalt synes det å være stor motstand mot eventuell utbygging av Mørkedøla.

